

*Ронська О.Г.,
Аспірант кафедри аудиту, ревізії та контролінгу
Науковий керівник д.е.н., проф.Пушкар М.С.
ТНЕУ, м. Тернопіль*

Охорона праці – запорука стабільної економічної ситуації в країні.

Виробничий травматизм як наслідок аварій та нещасних випадків давно став актуальною проблемою у всіх країнах світу. В зв'язку з виробничою діяльністю щороку у світі помирає понад 2,0 млн. осіб. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, смертність від нещасних випадків займає третє місце після серцево-судинних та онкологічних захворювань [1].

Стан умов і охорони праці в Україні свідчить про наявність та зростання негативних тенденцій виробничого ризику для здоров'я та життя працюючих. Критична ситуація в Україні у сфері охорони та безпеки праці проявляється високим рівнем виробничого травматизму і професійної захворюваності, незадовільними умовами праці та санітарним станом підприємств, внаслідок чого держава втрачає кваліфікованих працівників, а натомість отримує десятки тисяч осіб, які потребують повноцінного соціального захисту.

Незадовільний стан умов і охорони праці обумовлено низьким рівнем фінансування заходів з охорони праці, недосконалістю та неефективністю управління охороною праці; слабким впровадженням економічних методів управління охороною праці. Багато вчених досліджували дані проблеми, проте вони були і залишаються завжди актуальними, адже це питання стосується здоров'я людей. Зрештою, право на безпечні, здорові й належні умови праці - невід'ємна частина загальноприйнятого права людини на життя [2].

Головною цінністю будь-якої цивілізованої правової держави є громадяни, а тому безумовним є пріоритет життя і здоров'я працівника порівняно з результатами виробничої діяльності. Конституція України, життя і здоров'я людини проголошує, найвищою соціальною цінністю, держава тим самим бере на себе обов'язок забезпечити всім громадянам захист їх здоров'я і життя в процесі трудової діяльності. Цей обов'язок полягає в законодавчому закріпленні правових норм, що визначають умови і порядок реалізації конституційного права громадян на здоров'я й безпечні умови праці, а також юридичні засоби захисту цього права у випадку його порушення. До 30% в середньому по Україні зросла питома вага працівників, зайнятих у шкідливих для здоров'я умовах праці.

На підприємствах Мінвуглепрому, гірничодобувної промисловості, металургії та металообробки число таких робітників досягає 70%. Недосконалі технології, машини і механізми, їхня несправність, невикористання засобів захисту, порушення правил техніки безпеки, режимів праці і відпочинку, масове порушення роботодавцями статті 8 Закону України «Про охорону праці» щодо забезпеченості працівників спеціальним одягом, спеціальним взуттям та іншими засобами індивідуального захисту

згідно з Порядком та типовими нормами – головні причини несприятливих умов праці. Також спостерігається значне погіршення здоров'я працюючого персоналу в важких умовах праці, зокрема, за прогнозами, в Україні вже в 2015-2020 роках потреба в трудових ресурсах може бути задоволена лише на 40-45%, що безумовно становить велику загрозу для економіки країни. Для прикладу: за останні 10 років забезпеченість шахтарів засобами захисту органів дихання не перевищила 15%. Помирати від профпатології шахтарів стало більше, ніж від виробничих травм. При цьому про кожного загиблого на підприємстві, пишуть газети, повідомляє телебачення. Правильно, треба бити на сполох із приводу таких трагедій. Пішли люди з життя, і добре, але так далі тривати не може! Дослідження свідчать: на підприємствах значно більше витрат припадає на пільги та компенсації, що пов'язані з небезпечними і шкідливими умовами праці, ніж на техніку безпеки, заходи щодо запобігання виробничому травматизму і захворюваності та нормалізацію умов праці. За даними НДІ праці кошти, що витрачаються на поліпшення умов праці у загальній сумі витрат на охорону праці становлять близько 25%, а витрати на пільги компенсації та відшкодування несприятливих умов праці – близько 75%.

За кордоном підприємці підраховували і давно прийшли до висновку, що більш економічно вигідно вкладати кошти в охорону праці, аніж прирікати себе на постійну ліквідацію наслідків нещасних випадків і аварій на виробництві. У всьому світі фінансування запобіжних заходів є першочерговим завданням системи соціального страхування, оскільки попередити нещасний випадок або профзахворювання і гуманніше, і значно дешевше, ніж розплачуватися за його наслідки.

Вирішення будь-якого державного завдання, тим більше такого складного, як охорона праці, потребує системного й комплексного підходу, керування на виробничому, регіональному, галузевому й національному рівнях. Ефективне управління охороною праці – ключ до створення здорових і безпечних умов виробництва. Насамперед, людей потрібно навчити як слід поводитися на виробництві, і лише після цього контролювати виконання правил та вимог із охорони праці та безпеки виробництва. Безпечна робота є позитивним чинником підвищення продуктивності та економічного росту підприємств та держави в цілому.

Отже, ми дійшли висновку – краще зробити профілактику нещасних випадків, чим пізніше компенсувати їх наслідки. Адже це не потребує значних затрат. Достатньо встановлення контролю з боку керівництва підприємств і організацій за дотриманням працівниками вимог безпеки, підвищенням виробничої дисципліни, навчанням та перевіркою знань з питань охорони праці. Необхідно законодавчо встановити, що роботодавець не має права допускати до роботи людину, не забезпечену засобами індивідуального захисту згідно з установленими вимогами.

Використана література:

1. Рекомендації щодо впровадження заходів з профілактики виробничого травматизму // Охорона праці. - 2010. - № 12. - с. 4-15.
2. . Філософія охорони праці // Охорона праці. - 2010. - № 6 .- с. 6-8.
3. Статистичні дані Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до докум.: <http://www.social.org.ua>